

Hiedanrannan rakennetun ympäristön selvitys, päivitys lokakuu 2021

OSA C: LIELAHDEN KARTANON JA SELLULOOSATEHTAAN RAKENNUKSET

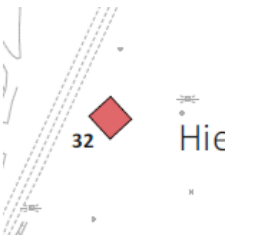
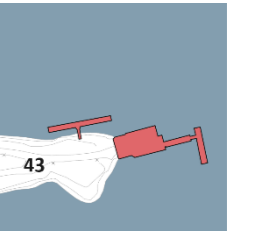
Kulttuuriarvojen luokittelu		
I	Ensimmäinen luokka	säilytettävä
II	Toinen luokka	säilyttäminen suositeltavaa
III	Kolmas luokka	säilyttämistä harkittava

Nro	Rakennuksen osa	Rakennus	Suunnittelu- tai rakennusvuosi	Arvoluokat			Kulttuurihistorialliset arvot Päivitetty 2021 Hiedanrannan rakennetun ympäristön selvityksen (Heiskanen & Luoto Oy, 2016) pohjalta	Asemakaavamerkinnot ja - määräykset / kaavaratkaisu	Sijaintikaavio
				Arvoalue	Rakennus	Sisätilat			
1		Pääkonttori	1893	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I	I Sisätilat: huonejako, kiinteä sisustus, nuoremmat kerrostumat	Rakennustaiteellinen arvo, henkilöhistoria, sosiaalhistoria, suurtilan päärakennus, 1890-luku, Nottbeck-suku, kartanopuisto, teollisuuden aika		
2		Kunnossapitokonttori	1890-l.?	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I		Rakennus- ja sosiaalhistoriallisesti arvokas, historiallinen miljöö, kartano- ja teollisuusajan käyttö		
3		Suunnittelukonttori	1890-l.?	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I		Rakennus- ja sosiaalhistoriallisesti arvokas, historiallinen miljöö, kartano- ja teollisuusajan käyttö		
4		Makasiini	1874?	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I		Rakennustaiteellinen arvo, kartanomaiseman osa		
5		Talousrakennus, mankelihuone	1890-l.?	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I		Rakennus- ja sosiaalhistoriallisesti arvokas, kartanomaiseman osa		
6		Maakellari	1890-l.?	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I		Rakennus- ja sosiaalhistoriallisesti arvokas, kartanomaiseman osa		
7		Aitta	1800-l.?	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I		Rakennusperintö, Enqvistin aika, 1920-l. talonpoikaisromantiikka, nuorempi kerrostuma, aitta - konttorin maalaukset - linnaromantiikan huone		

8		Insinöörikonttori	1890-l.	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I		Rakennustaiteellisesti ja sosiaalishistoriallisesti arvokas, kartanon ja Teivaalantien/Tehtaantien risteys, maisemallisesti arvokas.		
9		Pumppaamo	1914	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I		Teollisuushistoria, rakennustaiteellisesti ja maisemallisesti arvokas, Federleyn aika		
		Länsipään laajennus, lämmitystila	1930-l. (?)						
10		Vesitorni	1917/1918		I		Rakennustaiteelliset arvot Federleyn aika, tehdasmaiseman kiintopiste, yhdyskunnan vesihuolto		
11		Puutyö- ja korjauspaja	1920/1921		I		Kartano- ja teollisuushistoria, rakennustaiteellisesti arvokas, Federleyn aika. Vanhan navetan pohjamitat, sokkelikivet, tiilimateriaali.		
12	1	Sähköinsinööriosasto	1923/1924		I	II Sisätilat: huonejako ja kiinteä sisustus	Teollisuushistoria 1920- ja 1950-l., kartanon ja teollisuusalueen rajapinta		
	2	Korotus ja laajennus eteläpuolelle	1949/1951						
14		Savupiippu	1914		I		Maisemahistoria, teollisuushistoria, 1910-luku, teollisen maiseman symboli		
15	1	Kuitulinja	1929		II	I Sisätilat: Valkaisimo 1929, kaarikatto, hallitila	Teollisuushistoria, 1920-luku, Federleyn aika, betoninrakennustekniikka. Suurella hallitilalla on rakennustaiteellisia ja teknillisiä arvoja		
	2	Laajennus eteläpuolelle	1920-l./1943	I			Teollisuushistoria 1920/1940-l. kartanoajan historiaa edustaa suunnittelun lähtökohtana ollut vanhan navetan pohjan mitat, sokkelikivet todennäköisesti navetasta.		
		Eteläpuolen itäpään pieni korotus	1952						

	3	Eteläpuolen itäpään korotus	1961				Teollisuushistoria 1960-l, valkaisuorni maisemallinen kiintopiste rakennusmas- sassa.		
	4	Ed. laajennus	1962						
	5	Eteläp. julkisivujen uudistus	1964						
16	1	Laboratorio	1933		II		Teollisuushistoria, 1930-l., Federleyn ajan muotokieli. Kartanoaikaa edustaa rakennuksen pohjana ollut vanha nave- tan osa, josta käytettiin pohjan mitat ja mahdollisesti sokkelikivet. Tehtaan 1930- luvun aikainen länsijulkisivu.		
	2	Eteläpäätty	1943 (?)				Teollisuushistoria 1940-l, Federleyn ajan muotokieli.		
17	1	Kuivauskone	1923		II	III Sisätilat: Vanha hallitila	Teollisuus- ja rakennushistorialliset arvot, 1920-l., Federleyn aika, tehtaan pohjois- julkisivu		
	2	Laajennus, koilliskulma	1959		II		Teollisuushistorialliset arvot, 1950-l., tehtaan pohjoisjulkisivu		
18	1 ja 2	Varasto (Kuurimo)	1914	I Arvoalue: 1910-l. tehdaspiha	II		Teollisuushistoria, 1910-l., Federleyn aika, osa vanhinta tehdaspihaa		
	2	Korotus	1938		III				
	3	Uusi kuurimo eteläpuolelle	1938	Arvoalue: 1910-l. tehdaspiha		II Sisätilat: Kuurimohalli, kaarikatto	Teollisuushistoria, 1930-l., osa tehtaan pääjulkisivua		
	4	Kuurimon laajennus itään	1960				Teollisuushistoria, 1960-l., osa tehtaan pääjulkisivua		
	5	Rumpukuurimon laajennus itään	1965				Teollisuushistoria, 1960-l., osa tehtaan pääjulkisivua		
	6	Eteläpäädyn laajennus	1960/70-l.				Osa tehtaan pääjulkisivua		
	7	Hakkusuoja pohjoispäähän	1970				Teollisuushistoria 1970-l.		
19	1	Vedenpuhdistuslaitos	1928		I	I Sisätilat: Vedenpuhdistus- laitoksen tilat ja tekniikka	Rakennustaiteelliset arvot, teollisuushis- toria, 1920/30-l., säilyneisyys, kartano- ja teollisuusmaiseman rajapinta		
	2	Pohjoispään laajennus	1936		II				
20	1 ja 2	Pannu- ja konehuone	1914	I Arvoalue: 1910-l. tehdaspiha	I	I Sisätilat: Kone- huone, kaari- katto, konsolit, porraskäytävä	Teollisuushistoria, 1910-l., klassismi, Fe- derleyn aika, rakennustekniset ja -tai- teelliset arvot		

	4	Laajennus eteläpuolelle, höyryvoimalaitos	1949/50, osittain purettu 2021			III Sisätilat: kattila-huone, korkea sisätila	Teollisuushistoria, 1940/50-l., rakennustaiteelliset arvot, modernistinen muotokieli, perinteinen materiaali		
	5	Laajennus pohjoispäähän, kytkinlaitos	1959		II		Teollisuushistoria, 1950-l., teollisuusmaisema, yhdistävä rakennus, tehdaspihan maisema		
21		Lignotech, konttori	1951	I Arvoalue: Lielahden rustholin tontti ja Kraemerin puisto	II		Teollisuushistoria 1950-l, rakennustaiteelliset arvot, sijainti vanhan tien varressa, osa kylätontin teollisuuskerrostumaa.		
22		Väestönsuoja	1970/1971		III		Teollisuushistoria 1970-l		
23		Märkämässavarasto	1950-l.		III		Teollisuushistoria, 1960-l., kuivaamon nuoremmat kerrostumat		
25		Hiertämö	1985		II		Teollisuushistoria, 1980-l., postmodernismi, kerrostumat, teollisuusrakentamisen päätepiste, maisemahistoria, pohjoisjulkisivun kiintopiste		
26	1	Massa- ja sihtiosasto	1914	I Arvoalue: 1910-l. tehdaspiha	I		Rakennustaiteelliset arvot, teollisuushistoria, 1910-l., Federleyn aika		
	2	Sihtiosaston laajennus pohjoiseen	1922				Teollisuushistoria 1920-l, Federleyn aika		
	1	Massaosaston laajennus	1926				Rakennustaiteelliset arvot, teollisuushistoria 1920-l, Federleyn aika		
27	1	Keittämö	1913/14	I Arvoalue: 1910-l. tehdaspiha	I	II Sisätilat: Keittokattilat	Rakennustaiteellinen, teollisuushistoria, kerrostumat, 1910-1950-l., teollisuusmaiseman ja -prosessin kiintopiste, tehtaallaan pääjulkisivu. Sisätiloissa ovat suuret keittoastiat (asbestipinnoite) säilyneet.		
	2	Laajennus	1926						
	3	Laajennus	1951						
	4	Laajennus	1959						

32		Konehalli, Ronttila	1938		I		Teollisuus-, liikennehistoria, 1930-l.		
39		Vanha kylätontti		I Arvoalue: Lielahden rusthollin tontti ja Kraemerin puisto			Kylä-, puisto ja teollisuushistoria, teollisuusmaiseman keskellä olevalla, pääosin rakentamattomalla mäellä on maisemahistoriallista arvoa.		
40		Tehtaan tenniskenttä	1936 jälk.	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö			Kartanon puistohistoria, tehdashistoria, sosiaalhistoria, osa kartanomiljööstä		
41		Entinen puutarha	1880/90-l.(?)	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö			Kartanon puistohistoria, osa kartanomiljööstä		
42		Kappeli ja hautausmaa	1885	I Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	I		Rakennustaiteellinen, henkilöhistoria, sosiaalhistoria, tapahtumahistoria, osa kartanomiljööstä, näkymäyhteys kartanokappeli.		
43		Laituri, möljä	1913		I		Möljä 1910-, 1950-, 1960-l. Liittyy puun vesikuljetuksen historiaan. Teollisuus- ja maisemahistorialliset arvot. Osa prosessiteollisuuden rakennetta.		
		Laajennus, maavalli	1950-l.						
		Laajennus, nostolaite	1960-l.						
47		Kartanon puutarha- ja puistorakenteet	1880-/1890-l.	I	I		rakennustaiteellinen, sosiaalhistoria, puistohistoria, maisemahistoria, osa kartanomiljööstä		
48		Laituri, Möljä	1900-l(?)	Arvoalue: Nottbeckin kartanomiljöö	III		jäänteitä, kartanon puistohistoria		

Kohdelistauksessa ei mukana jo puretut tai purettaviksi suunnitellut rakennukset (raitiotielinjan ja tehtaan pohjoispuolisten uudiskorttelien alle jäävät rakennukset), minkä vuoksi numeroinnissa välistä puuttuu kohteita. Taulukko on päivitetty Sitowise Oy:ssä kesä-lokakuussa 2021 Heiskanen & Luoto Oy:n vuonna 2016 tekemän *Hiedanrannan rakennetun ympäristön selvityksen* pohjalta.